

Redegørelse om resultaterne af BNBO-bevillingen i 2012-2013.

1. Indledning

Regeringen (Socialdemokraterne, RV og SF) indgik i forbindelse med Finanslovsforhandlingerne i 2011 en aftale med Enhedslisten om at støtte BNBO-indsatsen på i alt 40 mio. kr. i 2012 og 2013.

I Naturstyrelsen blev der i 2012 og 2013 oprettet et rejsehold og der blev etableret en tilskudsordning, hvor kommunerne kunne søge om tilskud til at etablere BNBO¹.

Rejseholdet har i perioden besøgt 87 kommuner mindst en gang i perioden fra 2012-2013. Rejseholdet har derudover ydet telefonisk rådgivning, udarbejdet vejledende notater samt nyhedsbreve på Naturstyrelsens hjemmeside om reglerne for BNBO og om lovgivningen indenfor grundvandsbeskyttelse og drikkevandsforsyning.

37 kommuner har modtaget tilskud. Tilskudsordningen har resulteret i at der er fastlagt BNBO omkring ca. 2.800 vandforsyningsboringer, svarende til 1/4 af det totale antal boringer i Danmark.

Kommunerne er i forbindelse med tilskuddet blevet bedt om at indsende en rapport, der redegør for projektets resultater, herunder nøgletal om antal, areal, og beskyttelsesbehov i de konkrete BNBO².

¹ Et BNBO er en administrativt fastlagt beskyttelseszone (BoringsNært BeskyttelsesOmråde) omkring almene vandindvindingsboringer til drikkevandsformål. Indenfor BNBO kan risikoen for forurening med f.eks. pesticider være øget, fordi der som følge af oppumpning af grundvand opstår en tragteffekt (sug) omkring vandindvindingsboringen. Rådighedsindskrænkninger i nærområdet til boringerne, f.eks. i et fastlagt BNBO er et af virkemidlerne til at kommunerne kan forebygge grundvandsforurening fra f.eks. sprøjtemidler og nitrat.

² Kommunerne er blevet bedt om at indberette nøgletal: antal boringer, der har fået administrativt fastlagt BNBO, som er blevet registreret på Danmarks Miljøportal, hvor stort et samlet areal BNBO er afgrænset, hvor mange m³ grundvand kan potentielt beskyttes med de udlagte BNBO, har kommunen gennemført en faglig vurdering af beskyttelsesbehovet for de afgrænsede BNBO. Hvis ja – hvilke foranstaltninger er vurderet relevante, og har kommunen besluttet at gennemføre foranstaltninger (aftaler, påbud eller forbud m.v.).

Dette notat sammenfatter de erfaringer Naturstyrelsen har opsamlet fra kommunernes redegørelser og erfaringer fra rejseholdets besøg i kommunerne.

2. Sammenfatning

Resultaterne af finanslovsbevillingen kan sammenfattes således:

- Der er på landsplan fastlagt ca. 6.945 ha BNBO. I gennemsnit svarer det til et areal på 2,5 ha. pr. BNBO.
- Tre kommuner har meddelt påbud om rådighedsindskrænkninger, f.eks. forbud mod at anvende pesticider på visse arealer inden for BNBO
- 22 kommuner vil anvende de fastlagte BNBO som en integreret del af indsatsplanerne, og/eller forventer at træffe politisk beslutning om beskyttelse af BNBO inden udgangen af 2017. 12 kommuner har ikke oplyst om eller hvornår de forventer at træffe politisk beslutning om at beskytte BNBO.
- Naturstyrelsen har opsamlet viden om problemstillinger om BNBO og relationer til den øvrige lovgivning om grundvandsbeskyttelse og drikkevandsforsyning, som Naturstyrelsen vil præcisere i vejledninger og andre relevante sammenhænge.

3. BNBO-tilskudsordningen – omfang og indhold

Med tilskudsordningen³ fik kommunerne økonomisk tilskud til at beregne BNBO, at vurdere behovet for rådighedsindskrænkninger indenfor BNBO, samt til beregning af eventuel erstatning til berørte lodsejere. Selve myndighedsarbejdet med at meddele påbud eller forbud ikke var omfattet af tilskudsordningen.

Desuden omfattede tilskudsordningen støtte til udvikling eller videreudvikling af tekniske modeller mv. til kommuners arbejde med beregning af BNBO, forudsat at de vederlagsfrit kunne stilles til rådighed for alle kommuner. Aarhus Kommune har fået udviklet et beregningsværktøj, som kan bruges i forbindelse med vurdering af risiko for forurening af vandforsyningsboringer ved spild af forskellige forureningskomponenter i BNBO. Værktøjet hedder BRIBE (Beregningsværktøj til risikovurdering af forureninger i boringsnære beskyttelsesområder) og kan anvendes til at kvantificere konsekvenserne af eventuelle spild eller uheld med miljøfremmede stoffer i BNBO. Der kan regnes på blandt andet pesticider, tungmetaller, opløsningsmidler, PAH'er, chlorphenoler og detergenter. Beregningsværktøjet inddrager oplysninger om geologi, indvindingsstørrelse, nettonedbør og de relevante stoffers nedbrydelighed og tilbageholdelse i jorden. For en række blandingsprodukter er det normalt mest kritiske stof for grundvandet udvalgt, så der hurtigt kan laves beregninger for produkter som fx benzin, dieselolie og fyringsolie. Værktøjet er generelt anvendeligt, da valg af parametre kan tilpasses de aktuelle forhold.

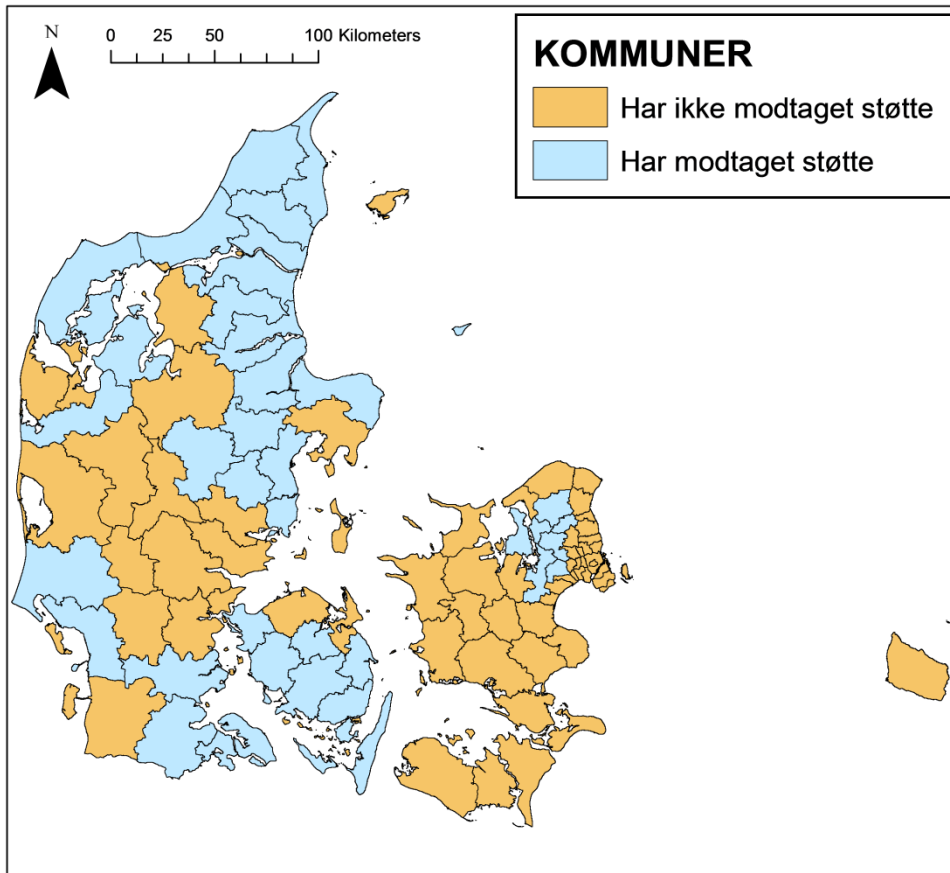
Man skal tilmelde sig BNBO-netværket og kan på den måde få adgang til programmet på <http://netvaerk.ktc.dk/>

4. Tilskudsordningen - status og beskyttelseszonernes areal

Naturstyrelsen har for perioden 2012-14 udbetalt støtte til 37 kommuner, jf. Figur 1.

Figur 1. Kommuner som har modtaget støtte til BNBO under Naturstyrelsens tilskudsordning.

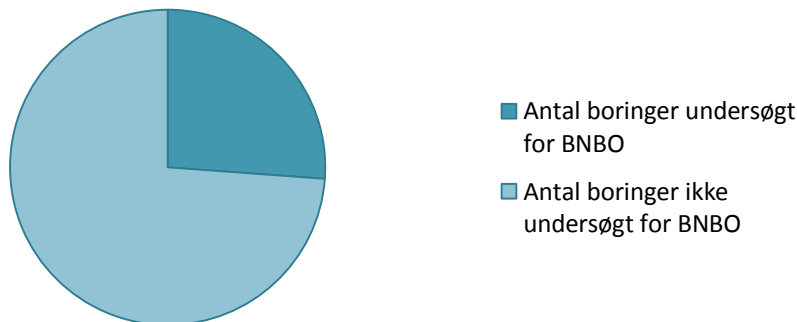
³ Bekendtgørelse om tilskud til kommunernes udredning af boringsnære beskyttelsesområder omkring indvindingsboringer til almene vandforsyningsanlæg.

17 kommuner har fået afslag på ansøgning om støtte grundet større interesse end der har været bevilling til.

Der er blevet meddelt tilsagn om støtte for hele BNBO-puljen svarende til ca. 32.700.000 kr. De 37 kommuner har samlet set fastlagt BNBO for ca. 2.800 indvindingsboringer til almene vandforsyninger. Der er ca. 9.000 indvindingsboringer knyttet til almene vandforsyninger i Danmark. Ca. 1/4 af alle almene indvindingsboringer har således fået fastlagt et boringsnært beskyttelsesområde på baggrund af tilskudsordningen. Der udestår fastlæggelse af BNBO for ca. 6.200 boringer.

Antal boringer undersøgt for BNBO på landsplan

Figur 2. Antal fastlagte BNBO sammenholdt med antallet af almene boringer på landsplan, i alt ca. 9000.

Størrelsen af det enkelte BNBO afhænger bl.a. af den vandindvindingsmængde, som den pågældende vandforsyning har tilladelse til at indvinde; jo mere vand der indvindes, des større BNBO. Udstrækningen af BNBO afhænger også af grundvandsmagasinerne porøsitet og evne til at lede vandet. Der er derfor stor variation i størrelsen af BNBO fra boring til boring.

Miljøstyrelsens vejledning nr. 2 fra 2007 om boringsnære beskyttelsesområder ligger til grund for kommunernes beregning og afgrænsning af BNBO.

Det samlede areal af alle de fastlagte BNBO, der er beregnet under tilskudspuljen, svarer til ca. 6.945 ha BNBO. Dette udgør ca. 0,15 % af Danmarks samlede areal. I gennemsnit svarer det til et areal på 2,5 ha pr BNBO.

De fastlagte BNBO har sammenlagt potentiale til at beskytte ca. 156 mio. m³ vand. Det svarer til ca. 1/4 af den samlede danske indvundne vandmængde på almene vandforsyninger.

På Miljøportalen er der etableret et GIS-tema, som viser indberettede BNBO.

Alle 37 kommuner har indberettet de fastlagte BNBO på Miljøportalen. På portalen fremgår udstrækningen af BNBO om de enkelte indvindingsboringer. Endvidere fremgår det af portalen, om der er fastsat rådighedsindskrænkninger på det pågældende BNBO-areal (ja/nej), og de konkrete rådighedsindskrænkninger skal angives (f.eks. pesticidfri dyrkning). Hvis kommunen endnu ikke har fastsat rådighedsindskrænkninger, svares der ”nej” til dette.

Fastsætter kommunerne senere rådighedsindskrænkninger indenfor BNBO-arealerne, kan kommunerne opdatere oplysningerne på Miljøportalen.

5. Kommunernes screening af forureningsrisici inden for BNBO

Kommunerne har som led i projekterne screenet de beregnede NBO for mulige forureningsrisici, der potentielt kan fordre en beskyttelsesindsats f.eks. i form af påbud eller forbud.

Kommunerne er blevet spurgt om hvilke forureningsrisici de har screenet for: pesticider, nitrat eller "andet". Kategorien "andet" dækker over f.eks. olietanke, spildevandsanlæg, industrikemikalier etc.

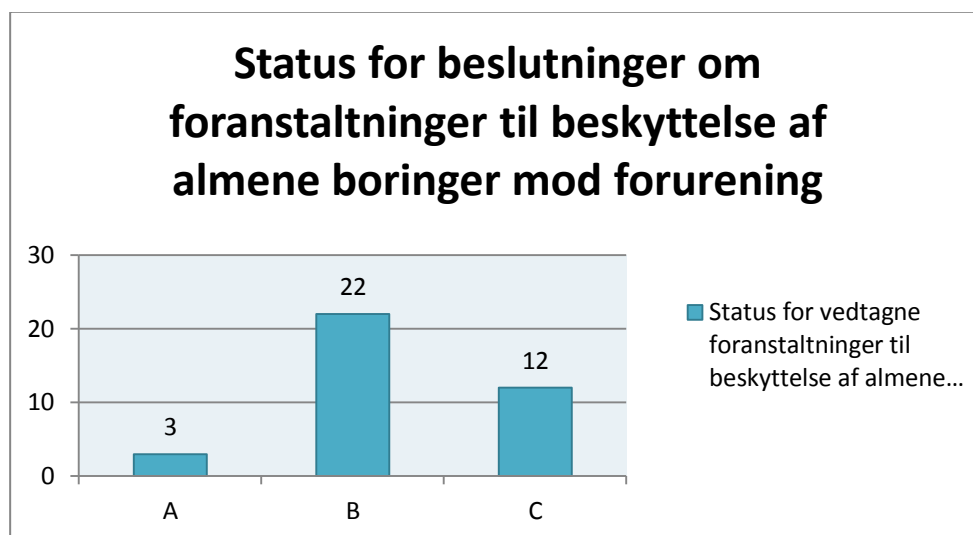
Ud af de 37 kommuner, har 27 kommuner oplyst, at de foretaget en faglig screening af forureningsrisici inden for de beregnede BNBO, mens 10 kommuner ikke har besvaret spørgsmålet.

2 kommuner har oplyst, at de efter en screening alene har opmærksomhed på forureningstypen "andet".

16 kommuner har screenet og fundet potentielle forureningstyper som pesticider, nitrat og "andet".

9 kommuner har screenet og fundet potentielle forureningstyper som nitrat og pesticider.

6. Kommunernes beslutninger om beskyttelsesforanstaltninger

Figur 3. Status mht. foranstaltninger til beskyttelse af vandforsyningsboringer:

A) antal kommuner der har meddelt konkrete påbud/forbud i området

B) antal kommuner der har angivet tidspunkt (2015-17) for beslutning om konkrete foranstaltninger

C) antal kommuner der politisk ikke har planer om beskyttelse inden for områderne

Af de 37 kommuner har 3 kommuner besluttet konkrete foranstaltninger til beskyttelse af grundvandet, f.eks. meddelelse af rådighedsindskrænkninger (forbud) i forhold til brug af sprøjtemidler.

De 12 kommuner har ikke oplyst om eller hvornår de forventer at påbyde grundvandsbeskyttende foranstaltninger inden for BNBO.

12 kommuner henviser til at de afventer indsatsplanlægningen efter vandforsyningsloven, herunder at de har undersøgt udtømmende, om der er mulighed for at indgå frivillige aftaler med landmænd om at begrænse eller undlade brugen af pesticider. 10 kommuner oplyser, at de på et senere tidspunkt

(mellem 2015-2017) forventer at træffe politisk beslutning om nødvendige rådighedsindskrænkninger.

I forbindelse med afrapporteringen til Naturstyrelsen om iværksættelse af rådighedsindskrænkninger, har Naturstyrelsen noteret følgende iagttagelser fra kommunerne:

Nogle kommuner har oplyst, at de alene vil meddele påbud under forudsætning af at vandværket, der skal betale erstatning, konkret udtrykker ønske om beskyttelsen. Andre kommuner har oplyst, at man ikke meddeler påbud, fordi vandværkerne udtrykker, at de ikke har økonomi til at betale erstatning til grundejerne.

Nogle har oplyst, at de allerede nu forventer fremadrettet at benytte de udlagte BNBO-arealer som administrationsgrundlag, således at der ikke etableres/påbegyndes grundvandstruende aktiviteter/handlinger inden for boringsnære beskyttelsesområder.

Endelig har nogle kommuner oplyst, at vandværker arbejder med planer om skovrejsning for at beskytte grundvandsbeskyttelsen, hvorfor påbud ikke forventes at være nødvendig i de pågældende områder.

7. Rejseholdets erfaringer

Naturstyrelsen har via erfaringsopsamlingen fra kommunerne og fra Naturstyrelsens rejsehold, opsamlet viden om udfordringer og problemstillinger om BNBO og relationer til den øvrige lovgivning om grundvandsbeskyttelse og drikkevandsforsyning i kommunerne og i Naturstyrelsen.

Neden for gennemgås de områder, hvor erfaringerne har medvirket til at vejledning med fordel kan præciseres på følgende områder:

- Præcisering af, hvilke oplysninger der bør ligge til grund for kommunens vurdering af risikoen for forurening indenfor BNBO. Det drejer sig f.eks. om indvindingsforhold, geologi og sårbarhed inden for BNBO.
- Præcisering af hvilken metode kommunerne skal anvende til at gennemføre en konkret risikovurdering af forureningsfaren ved nedsvivning af nitrat, pesticider og andre forureningskilder.
- Præcisering af de juridiske betingelser for at meddele rådighedsindskrænkninger f.eks. ved indgåelse af dyrkningsaftaler med landmænd og forudsætninger for at meddele påbud eller forbud efter miljøbeskyttelseslovens § 24, herunder overholdelse af proportionalitetsprincippet.
- Præcisering af fremgangsmåden ved meddelelse af rådighedsindskrænkninger i samspil med meddelelse af indvindingstilladelser.
- Præcisering af tilsynsopgaven med meddelte påbud og indgåede aftaler om rådighedsindskrænkninger.

- Beskrivelse af samspillet mellem kommunens opgaver vedr. BNBO og reglerne om kommunens vandforsyningsplanlægning og indsatsplanlægning.
- Eksempler på en økonomisk afvejning af på den ene side erstatningsomkostningerne til beskyttelse af en eksisterende boring og på den anden side omkostningerne til etablering af en ny boring, der kan bruges som input til kommunernes planlægning.
- Præcisering af ansvarsfordelingen mellem vandforsyninger og kommuner med hensyn til gennemførelse af rådighedsindskrænkninger i BNBO.
- Udbrede eksempler fra kommuner om erfaringer med informationsmateriale til vandforsyninger og lodsejere om miljøproblemer og miljøløsninger. Dette kan medvirke til at få opbakning til og tilskynde frivillige løsninger.